

TELEVÍZIO

Hidegvér és háború

A Sky News főhíradója középkorú angol úr, kollégája okos nézésű angol hölgy. Angol televíziós etikett betartásáért felelnek ők: könnyen megy nekik, vérükben van, bírják a gyűrődést. Szakmai próbatétel lehet ez náluk, és rendszeres edzés a siker titka. Nyilván az a legény – leány – arrafelé, aki állja. Sky-nál, BBC-nél nyilván így tanítják.

Mondjuk, jön egy öreg, ráncos ellenzéki képviselő, mérges konzervatív lord, valami réges-régi fekete-fehér társasági filmből bukkan elő. Koszovóról kérdezik, és ő csak zsórtólódik, bele a kamerába, valami olyasmit mond, hogy „ezt jól megcsinálták!” Még egy percig szidja a riportert, aki bírja. Azután mégiscsak megjegyzi, de igazán csak a legeslegvégén, hogy személy szerint nem ő csinálta. „Mindegy, most már csak folytassák, egye meg a miniszterelnökük, amit főzött.” A Sky-főnök megint udvariasan hátrít, arra mer hivatkozni, hogy a szóban forgó úr valamennyiük, mármint Nagy-Britannia miniszterelnöke. És így tovább. Jól elbeszélgetnek. Telefonos hozzászólások következnek, a világ bármely pontjáról. Nem akármilyen próbatétel. Cseng a készülék, és az ismeretlen háziasszony egyenesen Belgrádból jelentkezik.

„Maguk gyilkosok!” Ez könnyű felütés. „Nem szégyellik magukat?” A riportert tényleg csak akkor válaszol, amikor a tört anglissággal beszélő hölgy összeomlik, támadóból elkeseredettre vált. „Most örülnek? Most röhögnek rajtunk, ugye? Jó érzés?” Az angol úr mégiscsak politikai állásfoglalásba bocsátkozik. Kijelenti, hogy ő és stábjja nem röhög, azután megkönnyebbülten leteszi a telefont. Erre megint Belgrádból keresik. A fiatal férfigang beugratós kérdéssel indít: nem gondolja-e a riportert úr, hogy a bombázások nem érhetik el a céljukat szárazföldi erők bevetése nélkül? A brit televíziós személyiség figyel, visszakérdez, rutinosan ismert mederbe terelné a beszélge-

tést, szájba adná a választ, hogy a kérdező szerint tehát szükség volna szárazföldi NATO-erők bevetésére. „Igen”, jön a válasz, és hozzá a folytatás. „Igen, mert alig várom, hogy a kezeim közé kaphassam magukat...” A BBC-kiskatén nevelkedett angol televíziós most már nem is hátrít, nyilván feladta. Belenyugodott, hogy hiába beszél okos pókerarccal, kerül minden minősítést, nevezi Milosevicset tízszer egymás után „Miszter Milosevicseknek”, aki „Miszter Primakovval” tárgyal, ettől még van most egy ország, ahol sokan gyűlölik és kevesen szeretik. És akik szeretik, azok arrafelé nem kapnak vonalat. Tehát hiába hangsúlyozza televíziója természetes kívülrállását: honi lordok és belgrádi háziasszonyok egyaránt belekeverik őt magát is a legsértőbb többes szám második személybe, és még jó, ha közben magázva és nem tegezve gondolkodik rá, hálás lehet anyanyelvének, hogy ez legalább sosem derül ki.

Végre jönnek a megkönnyebbülés pillanatai. Fiatal, szégyenlős kolléga, aki félóránként jelentkezik egy drótkerítés mellől. Első személyben szól. „Úgy látom, felszállnak, de lehet, hogy nem. Lehet, hogy várnak még.” Szerény, csendes ember. „Nem látom tisztán...” – mondja, és nem hárítja másokra a felelősséget.

Ilyenek voltak az első napok a Sky Newson: szerb többségi telefonálók és e-mailezők, önmétlő bombaszakértők, politikusok, és félóránként egy repülőtéri drótkerítés. Azután a hét elején megérkeztek a koszovói exodus felvételei. Hírek és képek a borzalomról, riportok a túlélőkről. Az angol úr és az angol hölgy ma megkönnyebbülten olvassa be a híreket, derűsen fogadja a telefonokat. Talán várják is, hogy egy-kettő megint Belgrádból jöjjön. Kiskaté ide vagy oda, megmondanák a magukét. Végre velük a közvélemény, amit formálnak.

Mégiscsak így az igazi.

Hirsch Tibor

Pipacsok, árvák, családtagok

Költőnek átlótt emberi torok is eszébe jutott már a pipacsokról. Nyomorúságos életű emberek, érzékeny és értelmes emberpalánták jutnak eszükbe mostanában – feltehetőleg – mindazoknak, akik látták a Duna TV-ben Tölgyesi Ágnes érdeklésűtől izgalmas, tárgyilagos és költői hiteltől dokumentumfilmjét. A címe jelképes: *Pipacsok*. A legutóbbi filmszemlén méltán díjazták ezt az alkotást. Három kislány bemutatásával indul a történet. Hármak ikrek. Egyikük vak, másikuk mozgássérült – születésétől fogva. Nem laknak együtt, a világtalan a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona növendéke, a bénából bicebóbá vá főlzárnnyalt kisleány a Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon lakója, ugyancsak a fővárosban. „Külön vagyunk azért, hogy a vakok és a látók ne keveredjenek...” – mondja – maga is nevetve ezen a suta érven – az egészséges harmadik. Ők hárman iskoláskorba lépve találkoztak először. Él apjuk, anyjuk, s mégis okkal hihették, érezhették magukat árváknak. Azt hinné az ember: ennyi elég. A bajok már így is aránytalanul nagyok. De nem. Tizen volnának testvérek, már csak heten vannak. Három kistestvérük megégett, magukra maradtan a

kigyulladt csárdaszállási házban. A maradék család az apával lakik. Még anyjuktól való féltéstvérük is ezt a félcsaládot választotta. Az asszony a katasztrófa után elköltözött, össze egy másik férfival, de az ő külön sorsa sem irigylésre méltó: élet-társának levágták a lábát. „Most azt tologathatja”, mondja az egyik gyereke. Az apa meg rajongva szereti és szerette ugyan a gyerekeket, de ivott, és munkahelyi – vasúti – lopásért börtönben is ült. Egy labilis idegzetű, de családimádó nagybácska kamaszlányt kapta a „család-ananyai” szerepkört az otthon maradtak közül. „Van, akinek ez jut”, törődik bele mosolyogva.

A forgatás egy nyáron összehozta a már-már végetzenés szanaszét kóválygott családtagokat. Meg is volnának, ki is jönnének egymással. „Jót is, rosszat is együtt viselni...” Élnének szépen, mint más nagy család. Ha élhetnének.

Csak hogy nincs miből. Borzasztó történet. Nagyon szép film. Akik pedig seghethetnének az ilyen embercen – nem egyszer, hanem egyszer s mindenkorra –, azok biztosan nem nézik az ilyen filmeket.

Cs. K.

Kevés a széles választékú könyváruház

Magyarországon jelenleg mintegy hét-száz könyvesbolt működik, ebből három-száz a fővárosban. A bolti forgalom országos szinten 12 milliárd forint körül van, ebből csaknem ötmilliárdot a három nagy forgalmazó hálózattal mondhat magának. A könyvküldő vállalkozások, valamint a diszkont üzletek és nagyáruházak forgalma további öt-ötmilliárdra rúg.

Zentai Péter László, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének igazgatója elmondta: hazánkban jelenleg 700 könyvesbolt működik, több mint a rendszerváltozás időszakában. Ebből 74 a három nagy forgalmazó hálózata. A 300 budapesti bolt közül 25-öt a Libri tart fenn, és a cégnek csupán egy – Kecskeméten működő – vidéki üzlete van. *Író Jánosról*, a vállalat kereskedelmi igazgatójától megtudtuk: boltjaik jelentős része a nagy üzletközpontokban található. Tavaly csaknem kétfélmilliárd forgalmat bonyolítottak, ennek 90 százalékát tették ki a könyveladások.

A Bibliofil 31 üzletet tart fenn: minden megyeszékhelyen, illetve az idegenforgalmi szempontból jelentős városokban (például Siófok, Sopron) működik boltjuk. 1998-as forgalmuk meghaladta az 1,3 milliárdot, ennek 80 százaléka származott a könyveladásokból. *Jánosi István* ügyvezető igazgató szerint jó terjesz-

kedési lehetőséget kínál a vidéki bevásárlóközpontok, illetve az önálló vállalkozók „bekapcsolása” a hálózatba. Ilyen módon kisebb településeken is jelen lehetnének „családi” könyvesboltokkal.

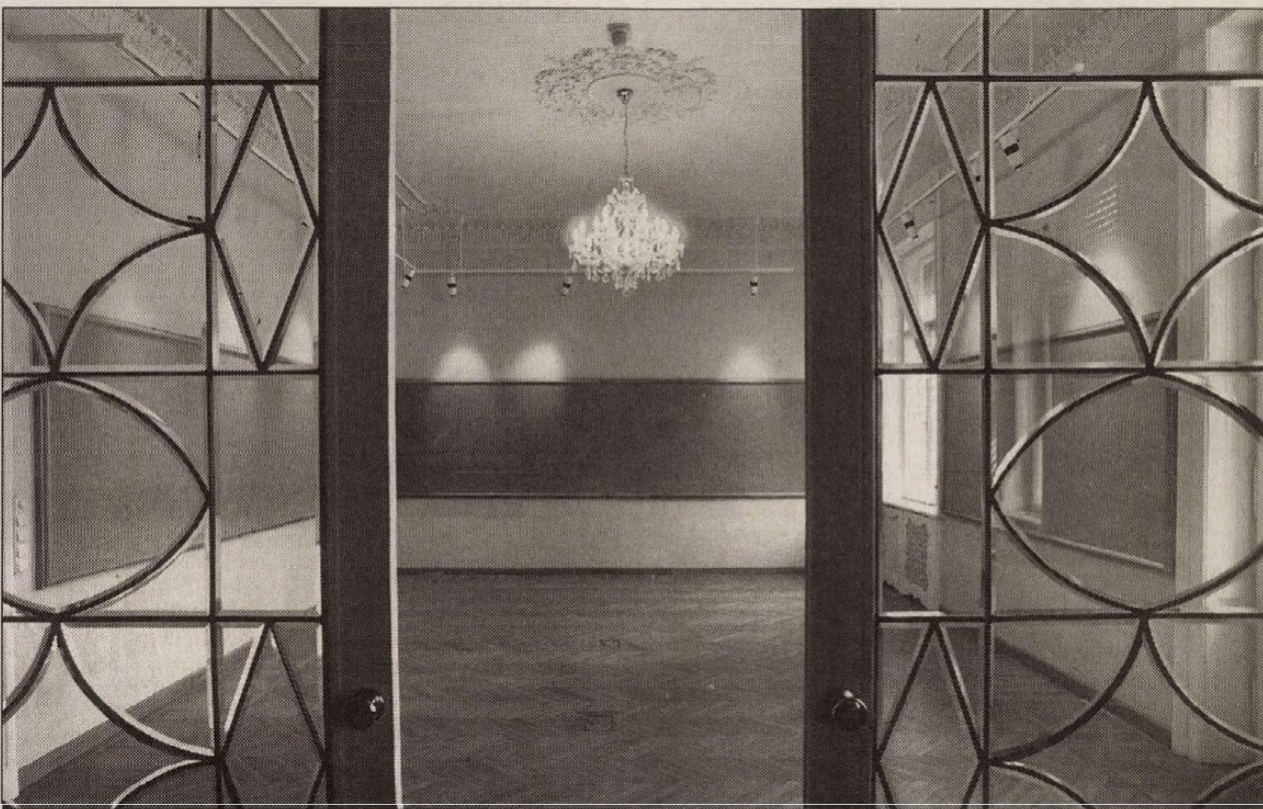
A Lira és Lant tíz budapesti és hét vidéki könyvesboltot tart fenn – tudtuk meg *Ujlakiné Gazdag Judit* általános vezérigazgató-helyettesétől. A fővárosban önálló – tehát nem egy-egy üzletközpontban található – boltjaik vannak. Miskolcon, Debrecenben, Szegeden és Pécsen ugyancsak nagyobb üzletet működtetnek, Győrben, Szentendrén és Egerben pedig kisebb, exkluzív boltjuk van. Tavalyi árbevételük 1,5 milliárdra rúg, ennek 75 százaléka származik könyveladásból.

A budapesti könyvterjesztésben még nagy szerepet játszanak az önálló üzletek – egyebek mellett az Írók Boltja és a Helikon Könyvesház. *Kolosi Tamás*, a Lira és Lant vezérigazgatója szerint sok problémát okoz a piaci etikét többnyire figyelmen kívül hagyó könyvkereskedelem, az úgynevezett szürkeházi. Igaz, az áruértékesítés negatív formája visszaszorulóban van. Ennél nagyobb gondnak érzi Kolosi, hogy kevés a széles választékú, tágas könyváruház, és hogy a könyvek árában nem jelenhet meg a reklám és a nagykereskedelem költsége.

U. J.

A folytatás főleg pénzkérdés

Szobánként foglalják el a Mai Manó-házat

Régi pompájában látható a ház egyharmada

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Négykézláb megy végig a Tárnok utcán – ígérte meg hat évvel ezelőtt Kincses Károly, a Magyar Fotográfiai Múzeum igazgatója –, ha a fotográfusok új múzeumává, szakmai központjává válik valaha a Nagymező utcai Mai Manó-ház. A megnyitón mégis nem mondott, amikor a jelenlévők arra ösztönözték, vegye végre a Vár felé az irányt: mint mondta, a produkcióra csak akkor lesz hajlandó, ha az egész épület a fotósok birodalmává válik.

Hogy van-e esélyünk látni Kincsest négykézláb a Tárnok utcában? Ma még nehéz volna megmondani. Biztató, hogy a hozzáértők szerint pusztán pénzkérdés, mikor áll a magyar fotográfia szolgálatába a pincétől a padlásig a páratlan értékű műteremház. Másrészt az épület történelmi – a magyarországi kulturális beruházások szokásos forgatókönyve szerint – arra utal, eltelik egy kis idő, amíg szemtanúi lehetünk az igazgató attrakciójának.

Nem mintha a ház részleges megnyitása nem volna maga is kisebbfajta csoda. Mai Manó császári és királyi udvari fényképész hajdani műteremháza a pesti polgárházak tipikus sorsában osztozott. Úgy maradt fenn – mondhatni – épségben egy jó évszázadon át, hogy amikor eljött az ideje, csak alapos detektívmunkával lehetett kideríteni, hogyan is festett építész-kor. Az épület eredeti kialakítása, amely nem utolsósorban arra szolgált, hogy a fényképezkedni érkezők testileg és lelkiileg is felkészítse a felemelő eseményre, a ház második korszakában okafogyottá vált: a harmincas években a Rozsnyai házaspár vette meg a műteremházat, hogy itt építse fel a legendás Arizona mulatót.

Rozsnyaiék korántsem végeztek akkor pusztítást az épületben, mint az államosítását követő évtizedek bérli. A hivatalos és magánszemélyek – akárcsak az átépítési engedélyeket kiadó tanácsok – úgy bántak a házzal, mint holmi képleken nyersanyaggal. Falakat emeltek és bontottak, díszeket törtek porrá, konténerszármra hordták ki a Zsolnay-majolikát a tulajdonosi lakás fürdőszobájából.

Érthető hát, ha a látogató úgy találja, a március közepe óta látogatható Mai Ma-

nó-házban talán maga az épület a legnagyobb attrakció. A felújítók gondoskodtak arról, hogy egyetlen érdekesség mellett se mehecsünk el csak úgy. „On itt...” kezdetű feliratokkal hívják fel a figyelmet a látnivalókra, legyen az a vakolat alól előbukkanó eredeti festék, a megbontott fal mögött felsejlő hajdani lépcső, egykor az üvegnegatívok szállítására szolgáló lift vagy folyton eltörő vízvezeték. Ez utóbbi a legtanulságosabb: a fal túloldalán lévő lakás fürdőszobájától rendszeresen ronggyá ázik a múzeum – tudatja –, s ez nem volna így, ha végre kivásárolhatnák az útjukban álló lakókat.

Hat évvel ezelőtt persze – mint erre főntebb már utaltunk – boldog lett volna Kincses Károly, ha legalább a ház egyharmadát készen látja. Akkor még csak egy harminc négyzetméteres irodát sikerült megszerezniük, ott ültek Bánkuti András fotóriporterrel, és ott találgatták, hogyan lesz ebből valaha Magyar Fotográfusok Háza. Azután sokáig pénzért kilincseltek. Kincses bármikor kész elismerni, hogy Bánkuti nélkül semmi esély sem lett volna a sikerre. A halk szavú fotóriporter egy bulldog kitartásával járta a hivatalokat, a bankokat és a potenciális szponzorokat. Segített a Budapest Bank – pontosabban, Kincses kifejezésével élve: „az ezerszer áldott emlékü Bokros Lajos” –, később harmincmilliót adott a minisztérium, ami nélkül talán még most is az autókлуб irodái szorongának a műteremházban. Még a Scotland Yard is a fotósok kezére játszott, amikor az Arizonára pályázó zűrös hátterű üzletember üzemeiről a lehető legkedvezőbb pillanatban rántotta le a leplet. (Ami persze nem jelenti azt, hogy a főváros ezek után döntésre jutott volna. Az Arizona jövőjét még ma is sűrű homály fedi.)

Nem volt tehát senki, aki nyíltan ellezte volna a tervet. Mégis hihetetlenül lassan mentek a dolgok. Sem az ingatlan két tulajdonosa – a fővárosi és a kerületi önkormányzat –, sem az épületet időközben műemlékké nyilvánító műemlékvédelmi hivatal, de még a kulturális tárca sem volt felkészülve az új intézmény ala-

pításával járó hercehurcára. Mivel hosszú évtizedek óta nem alakult a semmiből múzeum Pesten, minden technikát a Mai Manó-házon kísérleteztek ki. Egy évet vett igénybe minden megszerzett négyzetméter bérleti jogának átrfása, de sok gond adódott a szükségszerűen merev pályázati rendszerrel is. Különféle szankciókkal sújtották például az alapítványt, amikor a felújításra kapott pénzt késve költötte el – azért, mert páratlan értékű, feltárára érdemes falfestményekre bukkantak a hajdani napfényműteremben.

Bár Kincses Károly egyetlen alkalmat sem mulaszt el, hogy megjegyyezze: a munkának csak egy részével készültek el, a látogató előtt világos, milyen sokat tettek. Ráday Mihály például a testével akadályozta meg jó néhány évvel ezelőtt, hogy leszereljék a ház Róth Miksa-féle ölmozott üvegablakait. Építészek és műemlékvédők derítették ki, hogy a külsejében klasszikus mintákat követő ház valójában a múlt század végi világszínvonalat képviselő acélszerkezetes épület. Megtalálták és rekonstruálták az egykor műtermi háttérül szolgáló festményeket, visszaépítették a fél évszázada elbontott üvegteret, ezáltal meglepő egységbe olvasztották a belső tereket a homlokzattal.

A folytatás – mondja Szigeti Béla, aki az építkezés lebonyolításáért felelős – pusztán pénz kérdése. Mielőbb meg kell szerezni például a ház további területeit, hogy a már elkészült helyiségek ne menjenek újra és újra tönkre. S hogy honnan lesz pénz? A ház, amely az előző kormány millenniumi programjában kiemelt beruházásként szerepelt, ma már nem részesül ugyan ilyen mértékű kormányzati figyelemben, de a vezetők nem adják fel: indulni fognak a nemrég meghirdetett millenniumi pályázaton.

Baliga Kornél pedig, aki a felújításban belsőépítészként vesz részt, a megnyitó előtti éjszakán megrajzolta a romos, agyonbarkácsolt bejárat majdani képét. A sors iróniája, hogy évekkel ezelőtt úgy kapta a baráti felkérést: tervezze meg a bejáratot, aztán majd meglátják, mi lesz.

N. Kósa Judit

Ha kihívást keres... TESCO ... nálunk megtalálja

A Tesco Nagy-Britannia vezető kiskereskedelmi hálózata, amely a vásárlók első osztályú kiszolgálásával érdemelte ki a vezető helyet a brit piacon. Magyarországon 1991 óta vagyunk jelen. Vállalatunk azóta dinamikus növekszik, több új hipermarket megnyitását tervezzük a jövőben. Sikerünk kulcsa dolgozóink képességeiben rejlik, ezért lelkes és megbízható munkatársakat keresünk a következő munkakörbe:

Készletgazdálkodási munkatárs

Feladat:

- készletek nyomomonkövetése és aktuális szinten tartása,
- rendelések koordinálása, számítógépes készletgazdálkodási rendszer karbantartása,
- kapcsolattartás a vállalat más részeivel és a szállítókkal,
- jelentések készítése,
- Készletgazdálkodási osztályvezető támogatása.

Elvárásaink:

- érettségi,
- számítógépes gyakorlat,
- jó kommunikációs készség (angolnyelv-tudás előny),
- agilis személyiség.

Ha hirdetésünk felkeltette az érdeklődését, kérjük, küldje el fényképes magyar nyelvű pályázati anyagát – a pozíció megjelölésével – 1999. április 19-ig a következő címre:

Huszár Gyöngyvér, Tesco Global Rt. 2040 Budaörs, Szabadság u. 117.

CATRO-SZENZOR